

Jo Nesbø

IZDAVAČ**buybook**

Radićeva 4, Sarajevo
Tel: + 387 33 550-495
Fax: + 387 33 550-496
redakcija@buybook.ba
www.buybook.ba

ZA IZDAVAČA

Goran Samardžić
Damir Uzunović

NASLOV IZVORNIKA

Marekors / Jo Nesbø
Copyright © Jo Nesbø 2003
Published by agreement with Salomonsson Agency
© za bosansko izdanje Buybook, 2015.

Sva prava pridržana. Ni jedan dio ove knjige ne smije se reproducirati u bilo kojem obliku bez prethodnog dopuštenja izdavača.

PREVOD

Mislav Bartulović

UREDNIKA

Ida Hamidović

LEKTURA

Boris Tomić

KOREKTURA

Buybook

LAYOUT

Boriša Gavrilović

DIZAJN NASLOVNICE

Aleksandra Nina Knežević

ŠTAMPA

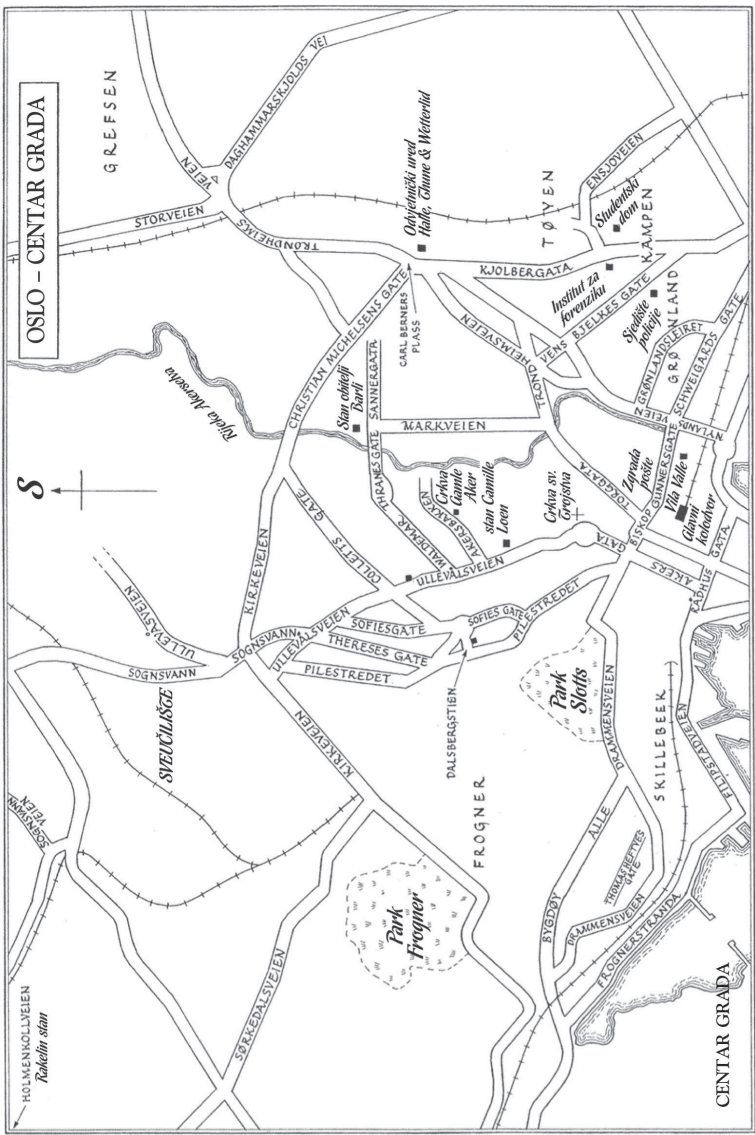
Dobra knjiga, Sarajevo

Jo Nesbø

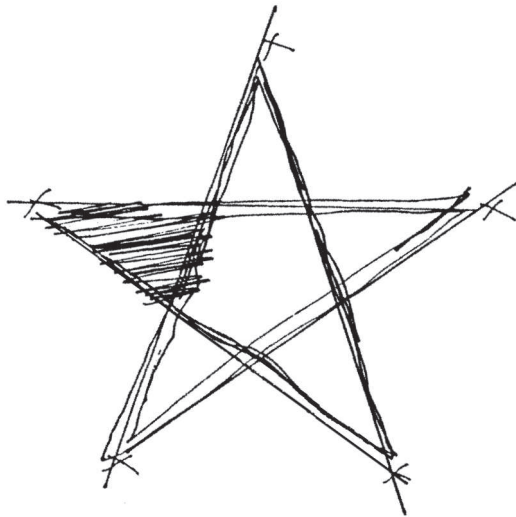
ĐAVOLJA ZVIJEZDA

Sarajevo, 2015.

PRVI DIO

Petak. Jaje.

Kuća je sagrađena godine 1898. na glinenom tlu na kojem se zbog desetljeća prirodnog slijeganja stvorilo blago ulegnuće na zapadnoj strani, što je omogućilo kišnici da pređe drveni prag na ulaznim vratima. Tekla je kroz spavaću sobu, prema zapadu, u tankoj liniji preko hrastovog parketa, i na trenutak zastala u neravnini prije nego što je pred naletom nove tekućine nervozno jurnula prema podnoj letvici. Ondje, između zida i podne letvice, naišla je na prorez u kojem je ležala kovanica od pet kruna s profilom kralja Olava i godinom izdavanja 1987. Godinu dana poslije ispala je iz tesarovog džepa i završila u prorezu. Bilo je to vrijeme naglog razvoja stanogradnje. U kratkom je roku brojne tavanske prostorijske trebalo preurediti u stanove. Nije bilo vremena za traženje kovanica koje su ispadale iz džepova.

Voda je ubrzo pronašla put ispod parketa koji se još od posljednjeg prokišnjavanja 1968, iste godine kad je krov i obnovljen, nometano sušio i skupljao, tako da je razmak između pojedinih podnih daščica iznosio i do pola centimetra. Voda je kapala na gredu ispod proreza i nastavila u smjeru zapadnog vanjskog zida gdje je prodrla u žbuku koju je u ljeto prije jednog stoljeća zamiješao Jacob Andersen, majstor zidar i otac petero djece. Andersen je, kao i svaki zidar u Oslu onoga vremena, sam miješao svoju žbuku. Jedinstvenost njegove mješavine nije bila samo u omjerima vapna, pijeska i vode nego i u dva posebna sastojka. Konjska dlaka i svinjska krv, vjerovao je, bili su izvrsna veziva koja su osiguravala čvrstoću stvrdnute smjese. Nije to bila njegova receptura, govorio je svojim skeptičnim savremenikima, njegov otac i djed u Škotskoj upotrebljavali su iste sastojke ovčijeg porijekla. Iako je dolaskom u Oslo promijenio svoje škotsko prezime, nije vidio razlog za od-

bacivanjem višestoljetne tradicije. Neki zidari smatrali su ga nemoralnim, drugi su ga smještali uz bok đavolu, ali većina mu se samo podsmjehivala i vjerovatno je neko od tih posljednjih proširio priču tadašnjom Kristianijom.

Kočijaš iz Grünerløkke oženio se rodicom iz Värmlanda i uselio u jednosoban stan s kuhinjom u zgradi u Seilduksgati u čijoj je izgradnji sudjelovao i zidar Andersen. No, kad svjetlokosi roditelji dočekaše prvorodjenče tamnih uvojaka i smeđih očiju, zakuha u ocu ljubomora i on jedne večeri zaveže ženine ruke, odvede je u podrum i zazida u temelje nove zgrade. Stiješnjena između dva zida, nesretna je žena vikala iz svega glasa, ali debele su cigle priгуšile njene krikove. Muž je vjerovatno mislio kako će se ugušiti zbog nedostatka kisika, ali nije znao da zidari ostavljaju ventilaciju. U očaju, nesretnica je zubima krenula protiv zida, što se na trenutak učinilo mudrom odlukom. Htjevši uštedjeti na skupom vapnu, škotski je zidar u mješavinu bio dodao životinjsku dlaku i krv te je porozan zid vrlo brzo popustio pred snažnom vermlandskom čeljusti. Nažalost, glad za životom gonila ju je na prevelike zalogaje. Naposljetku više nije mogla niti da žvače niti da guta niti da pljuje; komadići pijeska, šljunka i gline zatvorili su joj dišne puteve, lice je poplavjelo, srce usporilo... Dok napokon nije prestala da diše.

Većina ljudi rekla bi da je umrla.

No, prema legendi, okusivši svinjsku krv, sirotica je pomislila da je još živa. I u tom trenutku oslobodila se užeta kojim su joj bile vezane ruke, prošla kroz zid i krenula tumarati. Stariji stanovnici Grünerløkka još se sjećaju priče iz djetinjstva o ženi sa svinjskom glavom koja je hodala uokolo s nožem želeći odrubiti glavu djeci koja su se u kasni sat zadržavala na ulici. Činila je to jer bi se bez okusa krvi u ustima jednostavno rasplinula u zraku. U to vrijeme malo ko je znao za zidarevo ime iako je Andersen i dalje vrijedno radio sa svojom posebnom mješavinom. Tri godine poslije sudjelovao je u sanaciji zgrade koja je prokišnjavala i pao je sa skele. Za sobom je ostavio dvije stotine kruna i gitaru. Tek stotinu godina poslije zidari su u svojim mješavinama ponovo počeli upo-

trebljavati umjetna vlakna nalik na životinjsku dlaku, a naučnici u Milanu otkrili su kako su zidine drevnog Jerihona ojačavane krvlju i kamiljom dlakom.

Većina vode, međutim, nije ulazila u zid nego se slijevala niz njega, jer voda, kao i kukavičluk i požuda, uvijek pronalazi najnižu tačku. Isprva je zrnčasta izolacija između greda upijala tekućinu, ali je ubrzo promoćila. Na putu su se našle i novine od 11. jula 1898. u kojima je pisalo kako nakon razdoblja cvjetanja građevinske industrije dolaze teža vremena čak i za beskrupulozne špekulante nekretninama. Na trećoj stranici prenesena je izjava policijskih vlasti kako još uvijek nema nikakvih tragova u slučaju ubistva mlade medicinske sestre koja je sedmicu prije pronađena izbodena u kupatilu. U maju je na sličan način ubijena još jedna djevojka; njeno tijelo pronađeno je na obali Akerselve, ali policija nije htjela otkriti jesu li slučajevi povezani.

Voda je promoćila i kroz novine, između drvenih dasaka te napokon do plafona donje prostorije. Ondje se pretvarala u kapljice koje bi neko vrijeme visile s plafona čekajući da sila teže nadjača površinsku napetost, a zatim bi s visine od tri metra i osam centimetara pale do krajnjeg odredišta na svome putu. U vodu.

Vibeke Knutsen snažno je udisala dimove svoje cigarete, a zatim ih otpuhivala kroz otvoreni prozor na četvrtom spratu. Poslijepodne je bilo toplo. Vrući zrak koji se uzdizao s asfalta u stražnjem dvorištu odnosio je dim visoko iznad svijetloplave fasade. S druge strane zgrade čuo se automobil. Ullevålsveien je inače prilično prometna ulica, ali u vrijeme godišnjeg odmora cijeli je grad bio gotovo pust. Na prozorskoj daščici ležala je muha. Svih šest nogu u zraku. Nije shvatila da treba pobjeći od vrućine. Na uličnoj strani stana bilo je nešto svježije, ali Vibeke nije voljela pogled odande. Groblje Našeg Spasitelja prepuno je poznatih ličnosti. Umrlih ličnosti. U prizemlju je bila prodavnica "spomenicima", kako je stajalo na natpisu iznad ulaza, tj. nadgrobnim pločama. Zbog potrebe za bliskoću s tržištem, rekli bi ekonomski analitičari.

Vibeke je naslonila čelo na hladnu površinu prozorskog stakla.

Dolazak toplog vremena bi je usrećio, ali ne zadugo. Već je čeznula za hladnijim noćima i uličnom gužvom. Prije podne u galeriju je ušlo petero ljudi, poslije ručka još troje. Ispušila je već kutiju i po iz čiste dosade. Ubrzani otkucaji srca. Bol u grlu. Kad je šef nazvao zanimajući se za dnevno stanje stvari, jedva je govorila. Ipak, čim je ušla u stan i stavila krompir na šporet, iz dubine utrobe buknula je poznata žudnja.

Ostavila je cigarete prije dvije godine, kad je upoznala Andersa. Nije to tražio od nje. Naprotiv. Kad su se prvi put susreli na Gran Canariji, zamolio ju je za cigaretu. Iz štos. Odmah nakon što su počeli da žive zajedno, samo mjesec dana nakon povratka u Oslo, rekao je kako će njihova veza vjerovatno podnijeti malo pasivnog pušenja, bez obzira na naučna pretjerivanja. S vremenom bi se sigurno priviknuo na smrad dima na njihovoj odjeći. Već sljedećeg jutra odlučila je da prestane. Nekoliko dana poslije, tokom ručka, naglas je primijetio kako se ne sjeća kad ju je prošli put vidio s cigaretom. Odgovorila je da nikad i nije bila pretjerano strastvena pušačica. Anders se nasmijeo, nagnuo preko stola i pomilovao je po obrazu.

“Znaš šta, Vibeke? Tako sam nekako i mislio.”

Iza sebe je začula krčkanje u loncu i pogledala u cigaretu. Još tri dima. Prvi. Nije imao okus ni po čemu.

Gotovo da se i ne sjeća kad je ponovo propušila. Možda prošle godine, kad je sve češće odlazio na službena putovanja? Ili oko Nove godine, kad je gotovo svaku večer ostajao prekovremeno na poslu? Je li propušila zato što je bila nesretna? Je li uopće bila nesretna? Nikad se nisu svađali. Gotovo nikad nisu niti vodili ljubav, ali to je bilo zato što je Anders previše radio, barem je tako govorio. Nije joj to previše nedostajalo. S vremena na vrijeme, tokom nekog bezvoljnog pokušaja ljubavnog čina, djelovao je potpuno odsutno. S vremenom je shvatila da ni njena prisutnost nije bila potrebna.

Ali prave svađe zapravo nije bilo. Anders nije volio galamu.

Pogledala je na sat: 17:45. Šta se dogodilo? Uglavnom bi je obavijestio ako je namjeravao kasniti. Ugasila je cigaretu, bacila opu-

šak kroz prozor i okrenula se prema šporetu da provjeri krompire. Zabola je vilicu u najveći. Još malo. Na proključaloj vodi plutale su crne grudice. Čudno. Je li to od krompira ili od lonca?

Pokušala je da se sjeti kad je posljednji put kuhala u tom loncu i tada je začula zvuk otvaranja vrata. Zatim glasno dahtanje i izu-
vanje cipela. Anders je ušao u kuhinju i otvorio frižider.

“I?”, pitao je.

“Rissole.”

“OK...?” Uzlaznim je naglaskom oblikovao upitnik na kraju kratke rečenice. Znala je otprilike šta to znači. Ponovo meso? Ne bismo li trebali češće jesti ribu?

“U redu”, jednolično je zaključio i nagnuo se nad lonac.

“Šta si radio? Potpuno si moker.”

“Danas nemam vremena za trening, pa sam biciklom otišao na Sogsvann i nazad. Kakve su ovo grudice u vodi?”

“Ne znam”, odgovorila je Vibeke. “Tek sad sam ih primijetila.”

“Ne znaš? Nisi li svojedobno radila kao nekakva kuharica?”

Spretnim je pokretom palca i kažiprsta izvadio jednu od grudica i stavio je u usta. Gledala je u njegov potiljak. Tanku smeđu kosu koju je nekoć smatrala tako privlačnom. Njegovanu i taman prave dužine. Izgledao je tada tako pametno. Kao muškarac s budućnošću. S dovoljno budućnosti za dvoje.

“Kakav okus ima?”, pitala je.

“Nikakav”, rekao je još uvijek nagnut iznad šporeta. “Po jaje-
jetu.”

“Jaje? Oprala sam lonac...”

Odjedanput je ušutjela.

Okrenuo se. “Šta je bilo?”

“Nešto je... kapnulo.” Pokazala je prema njegovoj glavi.

Namrštio se i dotaknuo se po stražnjem dijelu lubanje. Kao usklađeni, nagnuli su glave unazad, pogledali prema plafonu i vidjeli dvije kapljice koje su se pripremale za pad. Pomalo kratkovidna, Vibeke ih vjerovatno ne bi niti primijetila da su svjetlucale, ali nisu.

“Čini se da Camilla ima poplavu”, rekao je Anders. “Idi gore i pozvoni joj, a ja ću nazvati kućepazitelja.”

Vibeke je zurila u plafon. A zatim u grudice u loncu.

“Zaboga...”, prošapnula je i osjetila kako srce počinje snažnije da joj tuče.

“Šta ti je sad?”, pitao ju je Anders.

“Idi po kućepazitelja, zatim obojica otidite gore i pozvonite joj. Ja ću nazvati policiju.”

Petak. Godišnji odmor.

Policijska stanica grada Osla smještena je na uzvisini između Grønlanda i Toyena, iznad istočnog dijela središta grada. Građevina od stakla i čelika dovršena je godine 1978. Savršeno simetrična, bez kosih površina, donijela je nagradu arhitektonskom uredu Telje, Torp & Aasen, a električaru koji je postavljajući kablove između sedmog i devetog sprata pao sa skele i slomio kičmu invalidsku penziju i nesmiljen očev jad.

“Sedam se generacija naše porodice bavilo zidarstvom, balansirajući između neba i zemlje, prije nego što nas sila teže zauvijek ne prizemlji. Moj je djed pokušao pobjeći od toga; krenuo je u daljinu preko Sjevernog mora, ali prokletstvo ga je slijedilo. Kad si se rodio, zakleo sam se da ću te poštediti zle sudbine. I uspio sam, mislio sam. Električar. Koji onda đavo tjera električara na takvu visinu?”

Signal iz središnje nadzorne prostorije kliznuo je bakrenom žicom, kroz isti onaj kabl koji je nesretni sin ondje postavio, do ureda načelnika kriminalističkog odjela Bjarnea Møllera na šestom spratu – baš u trenutku kad se načelnik, razmišljajući o porodičnom odmoru u planinskoj kućici u Osu pokraj Bergena, dvoumio između veselog iščekivanja i nervoznog straha. Juli u Osu gotovo podrazumijeva loše vrijeme. Iako bi rado izbjegao toplinski val najavljen za Oslo, malodušno je gledao na mogućnost da, dok vani divlja nevrjeme, špilom karata bez dečka herc zakupi pažnju dvojice živahnih sinova.

Bjarne Møller ispružio je svoje dugačke noge i počeo se iza uha slušajući šta je govorio glas s druge strane žice.

“Kako je otkrivena?”, pitao je.

“Voda je procurila u donji stan”, odgovorio je glas. “Kućepazitelj i stanar su odozdo pozvonili na vrata, ali niko nije otvorio. Vrata su bila otključana, pa su ušli.”

“U redu. Poslat ću dvoje naših ljudi.”

Møller je spustio slušalicu, uzdahnuo i prstom prošao preko plastificiranog rasporeda dežurstava. Polovica odjela je na odmoru – uobičajeno za ovo doba godine. Istodobno, činilo se da su i kriminalci odlučili predahnuti, barem oni čiji su zločini pripadali u nadležnost Møllerove jedinice.

Prst mu se zaustavio kod Beate Lønn. Otipkao je broj forenzičkog odjela u Kjølberggati. Niko se nije javio. Pričekao je da se njegov poziv preusmjeri na centralu.

“Beate Lønn je u laboratoriju”, rekao je vedar glas.

“Møller je, iz kriminalističkog odjela, možete li otići po nju?”

Čekao je. Bio je to Karl Weber, nedavno penzionisani načelnik forenzike koji je regrutovao Beate Lønn iz kriminalističkog odjela. Za Møllera je to bila potvrda neodarvinističke teorije prema kojoj čovjek slijedi svoj nagon za reprodukcijom vlastitih gena. Weber je bio uvjeren da Beate i on imaju sličan genetski otisak, iako je to na prvi pogled bilo više nego upitno. Čangrizav i razdražljiv, Weber je bio karakterni antipod sitne Beate Lønn, plahe mišice koja se uprkos završenoj policijskoj akademiji crvenjela svaki put kad bi joj se neko obratio. No, to nije bilo važno. Njihov policijski gen bio je jednak: oboje su bili strastveni istražioci, sposobni isključiti se iz vanjskog svijeta i u potpunosti se usredotočiti na forenzičke tragove, indicije, videosnimke, neprecizne opise, sve dok u svemu ne pronađu neki smisao. Zlobni jezici govorili su da su Weber i Lønn stvoreni za laboratorij, ne za društvo u kojem se istražilačko poznavanje ljudske prirode još uvijek smatra važnijim nego otisak cipele i vlakno s odjeće.

Weber i Lønn i sami bi se složili s dijelom o laboratoriju, ali nikako i sa sporednom ulogom otisaka i vlakana.

“Lønn, izvolite.”

“Dobar dan, Beate. Ovdje Bjarne Møller. Smetam li vam?”

“Naravno da ne. Recite.”

Møller joj je ukratko objasnio o čemu je riječ i dao adresu. “Poslat ću još dvoje ljudi iz odjela”, dodao je.

“Koga?”

“Moram vidjeti ko je dostupan. Mnogo ih je na godišnjem.”

Spustio je slušalicu, a prst je nastavio kliziti po popisu.

Zaustavio se kod Toma Waalera.

Kućica za datum godišnjeg odmora bila je prazna. Bjarne Møller nije bio iznenađen. Povremeno se pitao uzima li Waaler ikad slobodne dane ili kad uopće spava. Odjel je imao dvije detektivske zvijezde. Waaler je bio jedna od njih. Uvijek dostupan, uvijek spreman i gotovo uvijek uspješan. Pouzdanost, besprijekoran radni staž i ugled među kolegama. Iz Møllerove perspektive, boljeg se radnika nije moglo poželjeti. S obzirom na neospornu vještinu vođenja, moglo se očekivati da će, kad za to dođe vrijeme, zamijeniti Møllera na čelu kriminalističkog odjela.

“Waalera”, javio se odlučan glas.

“Møller ovdje. Imamo...”

“Trenutak, Bjarne, imam nekog na drugoj liniji.”

Dok je čekao, Bjarne Møller lupkao je prstima po stolu. Tom Waaler mogao bi postati najmlađi načelnik kriminalističkog odjela dosad. Je li zbog toga katkad osjećao nelagodu razmišljajući o njemu kao svome mogućem nasljedniku? Ili zbog one dvije sumnjive pucnjave? Inspektor je u dva navrata potezao pištolj pri hapšenju, oba puta sa smrtnim posljedicama. Paradoksalno, zaključci nezavisnih komisija koje su se u takvim slučajevima automatski uključivale u istragu čak su išle u prilog mogućem promaknuću. Oba puta potvrđeno je djelovanje u samoodbrani, a Waaler je čak i pohvaljen za razborito djelovanje i brzo reagovanje u kritičnim situacijama. Može li uopće kandidat za mjesto načelnika imati bolje preporuke?

“Oprosti, Bjarne. Neko me zvao na mobitel. Izvoli.”

“Dobili smo zadatak.”

“Napokon.”

Razgovor je trajao deset sekundi. Nedostajala je još samo jedna osoba.

Møller je pomislio na Halvorsena, ali na popisu je pisalo da je otišao kući u Steinkjer. Prst se spuštao prema dnu dokumenta. Odmor, odmor, bolovanje. Kad je stigao do sljedećeg dostupnog imena, uzdahnuo je. Nada da će da ga izbjegne bila je uzaludna.

Harry Hole.

Vuk samotnjak, alkoholičar, *enfant terrible* kriminalističkog odjela i, uz Toma Waalera, najbolji detektiv u timu. Da nije imao rezultate kakve je imao – ali i da Bjarne Møller tokom godina nije razvio gotovo perverznu naviku stavljanja glave na panj za problematičnog detektiva – Harry bi već davnih dana bio otpušten iz službe. U uobičajenim okolnostima, Harry je bio prva osoba koju bi nazvao i dodijelio joj zadatak. Nažalost, okolnosti nisu bile uobičajene.

Drugim riječima, situacija je bila još neobičnija nego inače.

Stvari su eskalirale prije otprilike mjesec dana, nakon što je Hole cijelu zimu proveo radeći na starom slučaju ubistva svoje najbliže kolegice, Ellen Gjelten, koja je nasmrtno pretučena i ostavljena u snijegu pokraj Akerselve. Tokom tog vremena Harry je izgubio zanimanje za sve ostale predmete. Iako je slučaj Ellen Gjelten već prije bio riješen i zaključen, Harryjeva je opsjednutost zabrinula Møllera. Čaša se prelila kad se Harry jedan dan pojavio u njegovom uredu i predstavio mu zastrašujuću teoriju zavjere u kojoj je, bez imalo dokaza, iznio nevjerojatne optužbe protiv – Toma Waalera.

Nakon jezive predstave Harry je jednostavno nestao. Nekoliko dana poslije Møller je nazvao restoran Schrøder's potvrdivši svoje strahove: Harry je recidivirao. Kako bi prikrio razlog njegove odsutnosti, Møller mu je odobrio godišnji odmor računajući da će se za sedmicu pojaviti na poslu. Nije se to jedanput dogodilo. Ovaj put, međutim, sedmica nije bila dovoljna. Ni dvije, ni tri. Nakon četiri sedmice Harryjev je godišnji istekao.

Møller je pogledao u slušalicu, ustao i otišao do prozora. U 17:30 park ispred policijske stanice bio je gotovo napušten, tek po-

koji neustrašivi poklonik sunca borio se s vrućinom. Vlasnici prodavnica u Grønlandsleiretu sjedili su pod tendama pokraj svog povrća. Čak su se i automobili, uprkos neobično rijetkom poslijepodnevnom saobraćaju, sporije kotrljali užarenom cestom. Objema rukama zagladio je kosu. Navika koju je imao cijeli život. Supruga mu je rekla kako bi je se trebao ostaviti jer bi ljudi mogli pomisliti da pokušava skriti prorijeđeno mjesto na vlasištu. Zar zaista nema nikog drugog osim Harryja? U tom trenutku ugledao je pijanca kako se gega kroz Grønlandsleiret. Pretpostavljao je da ide prema Ravenu, ali ondje neće htjeti da ga posluže. Vjerovatno će završiti u Boxeru. Na mjestu na kojem je simbolično zaključen slučaj Ellen Gjelten. A možda i Harryjeva karijera. Møller je bio pod pritiskom; uskoro će morati da odluči na koji način namjerava riješiti problem s Harryjem. No, za to ima još malo vremena. Sad treba da se posveti ovom slučaju.

Podignuo je slušalicu i na trenutak razmislio o onome što čini: stavlja Holea i Waalera na isti slučaj. Godišnji odmori su sranje.

Iz arhitektonske ljepotice, spomenika uređenom društvu, električni je impuls jurnuo prema kraljevstvu haosa, u stan u Sofies gate.